

Posudek magisterské diplomové práce

Název práce: Odersko po 2. světové válce v životních příbězích jeho obyvatel

Studijní obor: Orální historie – soudobé dějiny

Autor/ka práce: Bc. Lucie Kučerová

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.

Oponent/ka: PhDr. Sandra Kreisslová, Ph. D.

Předmětem zkoumání diplomové práce studentky Lucie Kučerové se stalo téma poválečného období na Odersku, tak jak se odráží v životních příbězích bývalých i současných obyvatel tohoto regionu. Sledovanou oblast Oderska formovalo po staletí zejména německy hovořící obyvatelstvo, kontinuita tohoto osídlení byla přerušena po roce 1945 „odsunem“ / „vyhnáním“, které probíhalo souběžně s procesem nového osidlování tohoto kraje. Práci Lucie Kučerové lze tak svým zaměřením zařadit do široké oblasti bádání o česko-německých vztazích, které se v posledních desetiletích staly jedním z předních témat humanitního a společenskovedního bádání.

V úvodní části textu přibližuje autorka práce obecně poválečnou situaci v pohraničí českých zemí a uvádí, že její diplomová práce je „sondou do poválečných dějin“ (s. 9) vybraného regionu. Takto se však poněkud odklání od názvu práce, který spíše nežli rekonstrukci regionálního dění na Odersku po druhé světové válce slibuje především analýzu a interpretaci životopisných vyprávěních narátorů / narátorek s fokusem na období po roce 1945. Alespoň částečný vhled do komunikativní paměti různých sociálních skupin obyvatelstva pohraničí však nakonec čtenář přece jen získá.

K dosažení svého vytyčeného cíle autorka provedla archivní rešerše, využila dostupných kronik města Odry a narativních pramenů různého charakteru. Zde vychází z tištěných vzpomínek nuceně vysídlených Němců, shromážděných v publikaci *Odrauer Wege nach der Vertreibung*, ze dvou již dříve provedených orálně-historických rozhovorů, uložených v archivu *Ústavu soudobých dějin* a *Paměti národa* a v neposlední řadě z rozhovorů, které sama pořídila. Bohužel se diplomantce podařilo natočit pouhých šest narativních interview. Ve třech případech se jednalo o ženy z řad tzv. starousedlíků německého či česko-německého původu, ve dvou případech o narátorky, které do oblasti přišly až po roce 1945 z okolních obcí, jeden rozhovor pak poskytla volyňská reemigrantka. Autorka detailně popisuje nesnadný úkol oslovování a získávání potenciálních pamětníků / pamětnic a samotný průběh rozhovorů. Chybí však bližší informace o narátorkách, se kterými

byl rozhovor nakonec uskutečněn například v podobě krátkého biogramu, nedozvídáme se také nic o konkrétním postupu, kterého badatelka při analýze orálně-historických pramenů využila.

Vedle metodického uvedení se autorka práce v prvních kapitolách zabývá také dosavadním stavem studia zkoumané látky a představuje základní díla jak domácí, tak zahraniční provenience. Větší prostor snad jen mohl být věnován odborným publikacím založeným na rozboru životopisných vyprávěních obyvatel žijících v pohraničí, kterých je v současné době již k dispozici celá řada. Přimlouvala bych se také za propracovanější terminologii, kterou autorka v práci užívá. Například pojem „Sudety“ a jeho odvozeniny, termíny „odsun“, „vyhnání“, „nucené vysídlení“ se nedočkaly žádného či pouze částečného objasnění. V rámci obhajoby bych proto diplomantku požádala o vymezení těchto pojmů a vysvětlení, jakým způsobem s nimi v textu nakládá.

Následující úsek diplomové práce obsahuje charakteristiku zkoumaného regionu a chronologický přehled regionálních událostí od roku 1938 do roku 1948 (s mírným přesahem do padesátých let). Díky využití výše uvedených archivních a narativních pramenů se diplomantce podařilo předložit celkem plastický obraz života obyvatel Oderska ve sledovaném období. Často však postrádám hlubší interpretační rozpracování uvedených úryvků z rozhovorů, které v některých případech působí spíše jako pouhý „doplňek“ k historickým faktům. Ke zvážení předkládám též komparaci jednotlivých rozhovorů, která by mohla odhalit různé pohledy na vybrané historické události z pozice odlišných sociálních skupin. Autorka práce se o důkladnější interpretaci nakonec přece jen pokusila v předposlední kapitole, kde sleduje různé rozměry a významy kategorie „domova“. S odkazem na brněnské sociology zde tento koncept vymezuje. Doslovným přebíráním celých částí textů, které neoznačila jako přímou citaci, se však značně odklonila od citační normy. Formálních prohřešků se dopouští i v dalších ohledech. Vedle občasných gramatických lapsů a překlepů (např. Cikáni s malým „c“ – s. 82) nejsou vždy jednotně uvedeny názvy publikací v kurzívě (např. s. 8) a chybí citace některých titulů (s. 16). Ve svých úvahách také občas nekriticky užívá jazyka dobových textů, jako tomu učinila například na straně 11, kde hovoří o „naší vlasti“. Z výše uvedených důvodů hodnotím diplomovou práci studentky Lucie Kučerové známkou 3.

V Praze dne 6. 9. 2016

PhDr. Sandra Kreisslová, Ph.D.